

DEĞERLENDİRMELER

OĞUZ OYAN

Kayıplar

Türkiye 31 Mayıs sonrasında despotizme karşı halkın başkaldırısı günlerini yaşıyor. Bu başkaldırının toplumsal ve siyasal kazanımları henüz tüm sonuçlarıyla ortaya çıkmamış olsa da muazzam oldu. Kuşkusuz kayıplar da verildi. Doğrudan polis şiddetine hedef olan beş canımızı yitirdik. Bir polis memuru da düşerek yaşamını yitirdi. Sakat kalanların sayısı daha fazla. Bu kayıplar ve sakatlanmalarda Başbakan Erdoğan'ın kışkırtıcı tavrı belirleyici oldu. Ama polisin içindeki Erdoğancı veya Fethullahçı polislerin şiddetseverliği arasında belirgin bir fark yoktu. Şimdi de polis ve yargı şiddetini iktidar-Cemaat birlikte uyguluyorlar. Cezaevi koşullarını da ilave bir baskı/ürkütme uygulaması olarak sahaya sürüyorlar. Bunlara karşı da gereken hukuksal/ toplumsal/ siyasal tepkilerin verildiğine ve verileceğine kuşku yok.

Bazı kayıpların ise telafisi yok. Gezi Direnişi öncesinde Nail Satılğan'ı yitirdik; bu ayın başlarında Uğur Hüküm'ü kaybettik; dört gün önce de, geride büyük bir boşluk bırakarak Alpaslan Işık'ı aramızdan ayırdı. Alpaslan Hoca, gerçekten ışıklı bir insandı. Akademik çalışmaları yanında iki yönü belirleyiciydi: Emek mücadelesine hem kuramsal hem uygulamalı olarak (sendikaların eğitim

programları üzerinden) destek vermek hem de gericiliğe karşı yılmaz bir mücadelenin insanı olmak...

Bu sonuncusuna, birlikte yaşadığımız bir örnekle değinmek istiyorum. 1998 yılında Cumhuriyetin 75. yılını anmak üzere bir uluslararası sosyal bilimler kongresi düzenlemek düşüncesini geliştirmiştik. Üç kuruluşun ortaklığında ve Cumhurbaşkanlığının (Sn. Süleyman Demirel'in) himayesinde girişilen bu projenin hazırlıkları 1997 yılında başlatıldı. Kuruluşlar, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Türk Sosyal Bilimler Derneği (TSKB) ve Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı (Tarih Vakfı) idi. (İki ek kutlama projesi daha vardı ama bunlarda TSKB görevli değildi). Hazırlıklar için geniş bir düzenleme komitesi oluşturulmakla birlikte bu üç kuruluş adına birer temsilci günlük karar alma süreçlerini yönetmekteydi. O dönemde başkanlığını üstlendiğim TSKB adına ben, TÜBA adına Prof. İlhan Tekeli, Tarih Vakfı adına da Yiğit Gülöksüz.

Sn. Gülöksüz, aynı zamanda TOKİ Başkanı olduğu için Cumhurbaşkanı ve Hükümetle kurulan ilişkilerin merkezindeydi. 10-12 Aralık 1998'de gerçekleştirilecek "Bilanço 1923-1998: Türkiye Cumhuriyeti'nin 75 Yılına Toplu Bakış Uluslararası Kongresi"nin ön-programı

1998 başlarında ortaya çıktığında, o zaman için beklenmedik bir tepkiyle karşılaştık. Prof. Alpaslan Işık'ın "Cumhuriyetin İki Anti-Tezi: Said Nursi ve Fethullah Gülen" başlıklı bildirisine karşı Gülen Cemaati harekete geçmişti. Bu bildirinin kongre programından çıkarılmasını talep ediyorlardı. Her yere ulaşmışlardı: Cumhurbaşkanı, Başbakan Mesut Yılmaz, Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, Kültür Bakanı İsmetihan Talay. Baskılar her yönden geldi. TSKB olarak akademik özgürlüğe hiçbir baskıyı kabul edemeyeceğimizi bildirdik ve Alpaslan Hoca'nın da onayını alarak, bizzat Fethullah Gülen'in (o zamanlar Türkiye'deydi) veya bir temsilcisinin o oturuma katılarak bildiri sunmasını önerdik. Açıkta dövuş göze alamadığı için Cemaat'ın bunu kabul etmediği bilgisi bize ulaştı.

TSKB olarak bu baskıda ısrar edilirse düzenleyici kuruluş olarak çekileceğimizi ve bunu Türkiye çapında bir olaya dönüş-türecekimizi beyan ettik. Papucun pahalı olduğu görülünce, önümüze "hiç olmazsa bildirinin başlığı değiştirilsin" önerisi getirildi. TSKB olarak bunun ancak Alpaslan Hoca'nın kararıyla olabileceğini, aksi taktirde çekilme kararımızın masada olduğunu bildirdik. Daha sonra bu yeni durumu resmen görüşmek üzere Tekeli, Gülöksüz ve ben SBF lokan-

tasında öğle yemeğinde buluştuk. Sanırım Alpaslan Hoca, içeriği daha önemli bulduğu ve bunun mutlaka sunulması gerektiğine inandığı için ve belki de kongre hazırlığına akademisyen arkadaşlarının verdiği emeğe saygıdan ötürü, içerik aynı kalmak üzere başlığı değiştirmeyi kabul etti. Daha sonra bu bildirinin genişletilmiş halini, "Said Nursi, Fethullah Gülen ve Laik Sempatizanları" başlığıyla kitap olarak yayınladı (8. baskısı Kaynak Yayınları'ndan çıktı).

Gülen hareketine herhangi bir şekilde "demokratik" kisvesi yakıştıranlara bu örnek olay, eğer hâlâ gerekliyse, yeni bir yanıt olabilir. Ama belki de, engizisyonun 1600 yılında yakarak katlettiği büyük bilim insanı Giordano Bruno'nun sözleri daha iyi bir yanittir: "Tanrı iradesini egemen kılmak için yeryüzündeki iyi insanları kullanır; yeryüzündeki kötü insanlar ise kendi iradelerini egemen kılmak için Tanrı'yı kullanırlar." Türkiye'de iktidarlarını egemen kılmak için Tanrı'yı kullananları tarife gerek var mı?

Şimdi Cumhuriyetin 90. yılındayız. Herhangi bir özel kutlama projesi var mı, olabilir mi? Cumhuriyeti tarihe gömmek isteyenlerin projesi 2023'te ikinci cumhuriyetin mutlak zaferini ilan etmektir. Gezi Direnişi, bu heveslerin de çanına ot tıkadı.